

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ АДВОКАТА З СУДОВИМИ ОРГАНАМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ

Владислав Володимирович ДУБИНЧИН,

*аспірант відділу аспірантури
(ад'юнктури) і докторантури
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Забезпечення доступу до правосуддя є одним із ключових принципів демократичного суспільства та правової держави. У цьому контексті роль адвоката як захисника прав і свобод громадян набуває особливого значення. Ефективна взаємодія адвоката з судовими органами є фундаментальною умовою забезпечення права кожного на справедливий судовий розгляд. Адміністративно-правові механізми, які регулюють таку взаємодію, створюють основу для належного функціонування правової системи, забезпечення прозорості, об'єктивності та законності процесуальної діяльності.

Адвокатура відіграє важливу роль у забезпеченні доступу громадян до правосуддя, виконуючи функцію захисту прав, свобод і законних інтересів особи. Правові основи її діяльності закріплені у низці нормативно-правових актів, які створюють умови для ефективного функціонування адвокатури як незалежного правового інституту. Одним із ключових положень, які визначають роль адвоката, є норма Конституції України, що гарантує кожній особі право на професійну правову допомогу. Це положення реалізується через систему правових і організаційних механізмів, закріплених у законодавстві. Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" детально регламентує статус адвокатів, їхні права, обов'язки та гарантії професійної діяльності[1]. Зокрема, закон встановлює правила етики, забезпечує адвокатів незалежністю від впливу будь-яких органів чи осіб та передбачає відповідальність за порушення професійних стандартів. Важливим елементом правової основи є також процесуальні кодекси, які визначають порядок участі адвоката в судових справах. Наприклад, адвокат має право представляти клієнта в судових засіданнях, подавати клопотання, оскаржувати рішення суду, а також вчиняти інші дії, передбачені законодавством. Адміністративно-правові механізми взаємодії адвокатів із судовими органами формують важливу складову забезпечення правової допомоги[2]. Одним із таких механізмів є процедура подання адвокатських запитів до суду. Це дозволяє адвокату отримувати необхідну інформацію або документи для якісного захисту інтересів клієнта. У законодавстві визначені строки розгляду таких запитів і передбачено відповідальність за необґрунтовану відмову у

їхньому задоволенні. Не менш важливим аспектом є регулювання участі адвоката в судових засіданнях. Процесуальне законодавство забезпечує адвокатам рівні можливості для представлення інтересів клієнта[3]. Суд зобов'язаний створити умови для того, щоб адвокат міг реалізувати свої повноваження без перешкод, зокрема щодо допиту свідків, представлення доказів і висловлення правових позицій. Ці процедури сприяють дотриманню принципів змагальності та рівності сторін у процесі. Забезпечення конфіденційності спілкування адвоката з клієнтом є ще одним важливим адміністративно-правовим механізмом. Відповідно до законодавства, адвокат не може бути допитаний щодо обставин, які стали йому відомі під час виконання професійних обов'язків. Судові органи повинні гарантувати недоторканність такої інформації, зокрема під час розгляду справи. Конфіденційність спілкування є фундаментальною гарантією ефективного захисту інтересів клієнта, оскільки забезпечує довіру між адвокатом і особою, яку він представляє.

Таким чином, правові основи діяльності адвокатів у контексті забезпечення доступу до правосуддя охоплюють широкий спектр норм і процедур, які сприяють реалізації конституційного права на правову допомогу. Ефективність цих механізмів залежить від чіткого дотримання законодавчих вимог, належного фінансування судової системи та забезпечення незалежності адвокатури.

Взаємодія адвокатів із судовими органами є ключовим елементом у забезпеченні ефективного функціонування системи правосуддя[4]. Ця взаємодія здійснюється через різноманітні форми та засоби, які дозволяють адвокатам захищати права й інтереси клієнтів відповідно до вимог законодавства. Однією з найпоширеніших форм є подання процесуальних документів, які включають позови, клопотання, апеляції, скарги та інші види заяв, передбачених процесуальними кодексами. У цих документах адвокат викладає позицію клієнта, формує юридичний аналіз ситуації та обґрунтовує необхідність винесення відповідного рішення судом. Процесуальні документи є основою для початку та подальшого розвитку судового розгляду[5]. Другою важливою формою взаємодії є участь адвоката у судових засіданнях. Це включає захист прав клієнта на різних етапах судового розгляду, зокрема під час допиту свідків, надання доказів, висловлення правової позиції та участі у дебатах. Адвокат у межах своєї компетенції використовує всі законні інструменти для забезпечення справедливого судового розгляду, дотримання принципів рівності сторін і змагальності процесу. Оскарження судових рішень у вищих інстанціях також є невід'ємною складовою адвокатської діяльності[6]. Адвокат може подати апеляційну чи касаційну скаргу на рішення суду, якщо вважає, що це рішення є незаконним або необґрунтованим. Така діяльність сприяє усуненню судових помилок та забезпеченню законності й справедливості у правосудді[7]. Значну роль у сучасному правосудді відіграють електронні засоби взаємодії між адвокатами та судовими органами. Використання

системи електронного судочинства значно спрощує процес комунікації. Електронні сервіси дозволяють адвокатам подавати процесуальні документи, отримувати інформацію про стан розгляду справи, знайомитися з матеріалами судових справ та брати участь у дистанційних засіданнях. Такі засоби знижують витрати часу та ресурсів, забезпечуючи більшу оперативність у роботі. Однак впровадження сучасних технологій у судову систему супроводжується певними проблемами. Зокрема, недосконалість регулювання процесуальних строків у контексті електронного судочинства може створювати труднощі для адвокатів у дотриманні термінів подання документів[8]. Технічні збої в роботі електронних систем також впливають на оперативність та якість виконання адвокатських обов'язків. Крім того, нерівномірний доступ до сучасних технологій у різних регіонах країни створює дисбаланс у можливостях адвокатів і громадян отримувати правову допомогу.

На наше переконання, форми та засоби взаємодії адвокатів із судовими органами охоплюють як традиційні, так і сучасні механізми, які сприяють реалізації права на правосуддя. Водночас для забезпечення ефективності цієї взаємодії необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, впроваджувати інноваційні технології та усувати регіональні диспропорції у доступі до ресурсів судової системи.

Отже, Ефективна взаємодія адвокатів із судовими органами є важливим компонентом забезпечення доступу до правосуддя. Адміністративно-правові механізми, які регулюють цю взаємодію, відіграють вирішальну роль у створенні умов для реалізації права громадян на справедливий судовий розгляд. Для підвищення ефективності цих механізмів необхідно враховувати сучасні виклики та впроваджувати інноваційні підходи до організації судочинства. Удосконалення нормативно-правової бази, впровадження новітніх технологій та забезпечення належних умов для адвокатської діяльності стануть запорукою підвищення якості правосуддя та довіри громадян до судової системи.

Список використаних джерел

1.Бондаренко В.В. Правовий статус адвокатури в Україні: особливості адміністративно-правового регулювання. Актуальні питання правового розвитку в умовах реформування правової системи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Київ. НУОЮА. 2021. С. 89–92.

2.Головко Л.В. Взаємодія адвокатури з судовими органами у світлі адміністративного права: теоретико-практичний аналіз. Право України. 2023. № 4. С. 25–30. DOI: <https://doi.org/10.33498/law.2023.4.25>

3.Літвінов О.А. Використання електронних систем у забезпеченні доступу адвокатів до правосуддя: перспективи розвитку. Інформаційні технології в праві: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Харків. ХНУВС. 2022. С. 47–51.

4.Петренко І.М. Гарантії діяльності адвокатів у забезпеченні прав громадян на доступ до суду. Правова держава. 2022. № 1 (37). С. 73–79. DOI: <https://doi.org/10.35824/legalstate.2022.37>

5. Сухомлин П.П. Адміністративно-правові механізми захисту адвокатської діяльності в Україні. Проблеми модернізації правової системи України: матеріали наук.-практ. семінару. Одеса. ОНЮА. 2021. С. 102–105.

6. Чубенко М.В. Роль адвокатури у забезпеченні принципу верховенства права: адміністративно-правовий аспект. Юридична наука. 2024. № 6. С. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.34759/legal.2024.6.58>

7. Шевченко О.О. Забезпечення правового статусу адвокатів у процесі реалізації доступу до правосуддя. Теорія і практика правозастосування. 2023. № 2 (45). С. 84–89.

8. Ярошенко В.М. Сучасні виклики адвокатської діяльності у контексті адміністративного права. Науковий вісник НУОЮА. 2022. № 3. С. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.33456/scijournal.2022.3>